

ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
เรื่อง นโยบายการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI)
มาใช้ในองค์กรของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

ด้วยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ตระหนักถึงความสำคัญ
ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน
การสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ และการให้บริการภาครัฐแก่ประชาชน
อย่างมีคุณภาพ โปร่งใส และรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การนำ AI มาใช้จำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแล
ที่เหมาะสม เพื่อให้การใช้งานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีจริยธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปลอดภัย
และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และองค์กร ดังนั้น สนข. จึงกำหนดนโยบาย
การนำ AI มาใช้ในองค์กร เพื่อเป็นกรอบในการบริหารจัดการ กำกับดูแล และควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง
กับ AI อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบ
ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไข
เพิ่มเติม จึงออกประกาศดังต่อไปนี้

ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร เรื่อง นโยบาย
การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในองค์กรของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร” และให้ใช้บังคับ
ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

๑. หลักการ

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) เป็นหน่วยงานภาครัฐภายใต้สังกัด
กระทรวงคมนาคม ที่มีพันธกิจดังต่อไปนี้

๑.๑ เสนอแนะนโยบาย มาตรการ มาตรฐาน และจัดทำแผนพัฒนาระบบคมนาคมและขับเคลื่อน
ให้เกิดผลในการปฏิบัติ

๑.๒ ศึกษา วิจัย และพัฒนางานคมนาคมด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๑.๓ ส่งเสริมความปลอดภัยและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระบบคมนาคม

๑.๔ พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ด้านคมนาคม

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารจัดการด้านการคมนาคมขนส่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์
ของประชาชนและภาครัฐเป็นสำคัญ เป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานนโยบายและแผน
การขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงกำหนดนโยบายการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาใช้ในองค์กร
ของ สนข. ไว้ดังต่อไปนี้

๒. ขอบเขต

๒.๑ การจัดทำนโยบายการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาใช้ในองค์กรของ สนข. ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีคุณภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย มีการเชื่อมโยงและใช้เป็นกรอบการกำกับดูแลให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๒.๒ นโยบายการนำปัญญาประดิษฐ์ AI มาใช้ในสำนัก/กอง/ศูนย์/สำนักงานโครงการ/กพร./กตส. ให้บังคับใช้กับบุคลากร สนข. ทุกระดับ

๒.๓ ระบบงาน เครื่องมือ แอปพลิเคชัน บริการที่มีการนำ AI มาใช้ทั้งจากการพัฒนาขึ้นเอง และจัดหาจากภายนอก

๒.๔ ที่ปรึกษา ผู้รับจ้าง และผู้พัฒนาระบบงาน ผู้ให้บริการภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้าน AI ของ สนข.

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อกำหนดกรอบการกำกับดูแลการใช้ AI ใน สนข. ให้มีความชัดเจน

๓.๒ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI ให้เกิดประโยชน์ต่อภารกิจของ สนข. อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๓ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ เพื่อบริหารความเสี่ยงจากการใช้ AI ครอบคลุมด้านกฎหมาย ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล จริยธรรม ความเป็นส่วนตัว และความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์

๓.๕ คุ้มครองข้อมูล ความเป็นส่วนตัว สิทธิของประชาชน และผลประโยชน์ของทางราชการ

๓.๖ เพื่อให้การใช้งาน AI เป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับธรรมาภิบาลภาครัฐ

๔. คำนิยาม

“สนข.” หมายถึง สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

“ปัญญาประดิษฐ์ (AI)” หมายถึง ระบบหรือโปรแกรมที่สามารถประมวลผลข้อมูล เรียนรู้ วิเคราะห์ คัดกรอง สร้างเนื้อหา หรือสนับสนุนการตัดสินใจในลักษณะที่เลียนแบบความสามารถทางปัญญาของมนุษย์

“ระบบ AI” หมายถึง ซอฟต์แวร์ เครื่องมือ แพลตฟอร์ม หรือแบบจำลองที่ใช้ AI จากการพัฒนาเองหรือจัดหาจากภายนอก

“การกำกับดูแล AI (AI Governance)” หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง บทบาท กติกา มาตรฐาน กระบวนการ และกลไกในการควบคุม ดูแล ติดตาม และประเมินการใช้ AI ในองค์กร

“หน่วยงานเจ้าของระบบ AI” หมายถึง หน่วยงานภายในที่เป็นผู้ริเริ่ม เป็นเจ้าของภารกิจ หรือเป็นผู้รับผิดชอบการใช้งานระบบ AI ในแต่ละกรณี

๕. หลักการการนำ AI มาใช้

การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ใน สนข. ต้องเป็นไปตามหลักการดังต่อไปนี้

๕.๑ ความถูกต้องตามกฎหมาย ต้องสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ต้องสามารถชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีการใช้ และผู้รับผิดชอบอย่างเหมาะสม

๕.๓ การกำกับ ...

๕.๓ การกำกับโดยมนุษย์ ต้องมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบ กลั่นกรอง และตัดสินใจ

๕.๔ ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว กำหนดมาตรการคุ้มครองข้อมูลและรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศอย่างเหมาะสม

๕.๕ ความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงจากอคติหรือผลลัพธ์ที่ไม่เป็นธรรม

๕.๖ ความคุ้มค่าและประโยชน์สาธารณะ ต้องสนับสนุนภารกิจของ สนข. รวมทั้งต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราชการและประชาชน

๖. โครงสร้างการกำกับดูแล AI

๖.๑ คณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Governance Committee)

ประจำ สนข.

แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI (AI Governance Committee) ประจำ สนข. โดยมีองค์ประกอบอย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้แทนด้านนโยบายและแผน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกฎหมาย ด้านคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และหน่วยงานเจ้าของภารกิจที่เกี่ยวข้อง ให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๖.๑.๑ กำหนดนโยบาย ทิศทาง และกรอบการกำกับดูแลการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของ สนข. ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนปฏิบัติการดิจิทัลของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

๖.๑.๒ กำหนดและให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติในการพัฒนา จัดทำ และใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงกรอบด้านธรรมาภิบาลข้อมูลและจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

๖.๑.๓ พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการหรือระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีนัยสำคัญหรือมีความเสี่ยงสูง ก่อนการดำเนินการ

๖.๑.๔ กำกับดูแลการประเมินและบริหารความเสี่ยงจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ให้ครอบคลุมด้านกฎหมาย ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ความเป็นส่วนตัว และจริยธรรม

๖.๑.๕ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของระบบปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร

๖.๑.๖ กำกับให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือผลกระทบที่ไม่เหมาะสม

๖.๑.๗ ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการข้อมูล และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและการให้บริการภาครัฐ

๖.๑.๘ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงการสร้าง ความตระหนักรู้ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบ

๖.๑.๙ ทบทวน ปรับปรุงนโยบาย มาตรฐาน และแนวปฏิบัติด้านปัญญาประดิษฐ์ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี กฎหมาย และบริบทที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หรือเมื่อมีความจำเป็น

๖.๑.๑๐ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๖.๒ คณะทำงาน...

๖.๒ คณะทำงานด้านการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ (AI Operation) และกำหนดกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Strategy) ประจำปี สนช.

แต่งตั้งคณะทำงานด้านการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ (AI Operation) และกำหนดกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Strategy) ประจำปี สนช. โดยมีองค์ประกอบอย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้แทนด้านนโยบายและแผน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกฎหมาย ด้านคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และหน่วยงานเจ้าของภารกิจที่เกี่ยวข้อง ให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๖.๒.๑ กำกับดูแลการประยุกต์ใช้ AI ตลอดวงจรชีวิต (AI Lifecycle) ตั้งแต่การออกแบบ พัฒนา ทดสอบ นำไปใช้งาน ติดตามประเมินผล และปรับปรุงระบบให้เกิดประสิทธิภาพ ความมั่นคงปลอดภัย และความน่าเชื่อถือ

๖.๒.๒ กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการปัญญาประดิษฐ์ของ สนช. รวมถึงส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible AI Strategy) โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร

๖.๒.๓ บริหารจัดการข้อมูลและกำกับดูแลข้อมูล (Data Governance) ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย และสอดคล้องตามกฎหมาย ข้อกำหนด และหลักจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

๖.๒.๔ กำหนดมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัย การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการประยุกต์ใช้ AI (AI Risk Management) โดยควบคุมและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อบุคลากร องค์กร และสังคมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๖.๒.๕ ควบคุมและกำกับดูแลกระบวนการพัฒนาโมเดล AI (Model Building) รวมถึงสถาปัตยกรรม AI (AI Architecture) และการให้บริการ AI (AI Service) ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้

๖.๒.๖ ประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้ AI (AI Risk Management) รวมถึงจัดทำมาตรการเพื่อควบคุมความเสี่ยง ตลอดวงจรชีวิตของ AI (AI Lifecycle) ให้อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ และนำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI (AI Governance Committee) ประจำปี สนช.

๖.๒.๗ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการทำงานร่วมกับ AI พร้อมบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management)

๖.๒.๘ จัดให้มีมาตรการ กระบวนการ เครื่องมือ และช่องทางการสื่อสาร การรับข้อคิดเห็น การแจ้งปัญหา และการรับมือเหตุการณ์ผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับ AI

๖.๒.๙ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานด้าน AI ของ สนช. รวมถึงรายงานผลต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI (AI Governance Committee) ประจำปี สนช.

๖.๒.๑๐ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI (AI Governance Committee) ประจำปี สนช. มอบหมาย

๖.๓ หน่วยงานเจ้าของระบบ AI

๖.๓.๑ จัดทำข้อเสนอการใช้ AI พร้อมเหตุผล ความจำเป็น ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการประเมินความเสี่ยง

๖.๓.๒ รับผิดชอบต่อความถูกต้องเหมาะสมของการใช้งาน AI ในภารกิจของหน่วยงาน

๖.๓.๓ ดำเนินการทดสอบ ประเมิน และควบคุมคุณภาพของระบบก่อนและระหว่างใช้งาน

๖.๓.๔ กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และติดตามผลลัพธ์จาก AI

๖.๓.๕ รายงานเหตุผิดปกติ ความคลาดเคลื่อน หรือผลกระทบจากการใช้งาน AI ต่อผู้บริหาร และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๗. การกำหนดกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้ AI

การประยุกต์ใช้ AI ของ สนข. ให้ดำเนินการโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับภารกิจ ยุทธศาสตร์ และประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ดังนี้

๗.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย แผน และมาตรการด้านการขนส่ง และจราจร

๗.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายใน เช่น การสรุปข้อมูล การจัดการเอกสาร การค้นหาข้อมูล และการจัดทำร่างเอกสาร เป็นต้น

๗.๓ การสนับสนุนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ สนข. และผู้บริหาร

๗.๔ การยกระดับการสื่อสารและการให้บริการประชาชนอย่างเหมาะสม

๗.๕ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักรู้ในการใช้ AI อย่างรับผิดชอบ

๘. การกำกับดูแลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ AI

๘.๑ ต้องมีการประเมินความเหมาะสมและความเสี่ยงก่อนนำมาใช้

๘.๒ ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ความถูกต้องของผลลัพธ์ และข้อจำกัดของระบบ

๘.๓ ต้องมีเจ้าหน้าที่ตรวจทานและรับผิดชอบผลลัพธ์ก่อนนำไปใช้

๘.๔ ต้องมีมาตรฐานคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลลับ และข้อมูลสำคัญของทางราชการ

๘.๕ ต้องมีการกำหนดสิทธิการเข้าถึง การใช้ การเก็บรักษา และการเปิดเผยข้อมูลอย่างเหมาะสม

๘.๖ ต้องมีการจัดเก็บหลักฐานหรือบันทึกที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบภายหลัง

๘.๗ ต้องมีการติดตามประเมินผลการใช้งานอย่างต่อเนื่อง และมีมาตรการระงับหรือยุติการใช้งาน เมื่อพบความเสี่ยงหรือผลกระทบที่ไม่เหมาะสม

๙. การใช้บริการระบบ AI จากภายนอก

กรณีมีการจัดหา จ้างพัฒนา หรือใช้บริการ AI จากภายนอก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ ตรวจสอบและประเมินอย่างเหมาะสมดังนี้

๙.๑ มาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยของผู้ให้บริการ

๙.๒ เงื่อนไขการใช้ข้อมูล สิทธิในข้อมูล และสิทธิในผลลัพธ์

๙.๓ ความรับผิดชอบในกรณีเกิดความเสียหายหรือเหตุผิดปกติ

๙.๔ ความสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดของทางราชการ

๙.๕ ข้อจำกัดในการนำข้อมูลสำคัญหรือข้อมูลอ่อนไหวเข้าสู่ระบบภายนอก

๑๐. หน้าที่ของบุคลากร

บุคลากร สนข. ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน AI ต้องปฏิบัติดังนี้

๑๐.๑ ใช้งาน AI ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตที่ได้รับอนุญาต

๑๐.๒ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลลัพธ์ก่อนนำไปใช้งาน

๑๐.๓ ไม่เปิดเผยข้อมูลลับ ข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลสำคัญของทางราชการเข้าสู่ระบบ โดยไม่ได้รับอนุญาต

๑๐.๔ ปฏิบัติตามมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยและแนวปฏิบัติของ สนข. อย่างเคร่งครัด

๑๐.๕ รายงานเหตุผิดปกติ ความคลาดเคลื่อน หรือความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ AI โดยไม่ชักช้า

๑๑. ข้อห้าม...

๑๑. ข้อห้าม

มิให้บุคลากร สนข. ใช้ AI ในลักษณะดังต่อไปนี้

๑๑.๑ ใช้ในทางที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ จริยธรรม หรือประโยชน์ของทางราชการ

๑๑.๒ ใช้แทนการตัดสินใจของมนุษย์โดยสมบูรณ์ในเรื่องที่มีผลกระทบสูง

๑๑.๓ ใช้เครื่องมือ AI ที่ไม่ได้รับอนุญาตในงานราชการที่สำคัญ

๑๑.๔ ใช้ AI เพื่อสร้าง เผยแพร่ หรือขยายข้อมูลอันเป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

๑๑.๕ ใช้ AI โดยละเลยการตรวจสอบความถูกต้องของผลลัพธ์

๑๒. การทบทวน

ให้มีการทบทวนประกาศนี้อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หรือเมื่อมีกฎหมาย นโยบาย เทคโนโลยี หรือความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายจิรโรจน์ ศุกลรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร